

בסייעתא דשמיא

שיעורים בפרשת השבוע

שנאמרו בבית המדרש

‘בית יהושע’

רחוב מנחת יצחק 2

עיה"ק ירושלים תובב"א

**ע"י הרה"ג ר' מנשה ישראל
רייזמן שליט"א**

יום א' פרשת חקת

ד' תמוז תשע"ה

ניתן לשמוע בקו ישיר: 036171105

www.kolhalashon.com

נכתב לפני עריכה

**ניתן להאזין לשיעורים
בקול הלשון**

036171105

לשמיעה, צפיה, והורדה,

וכן להורדת הקונטרס

באתר קול הלשון

www.kolhalashon.com

שיעור יומי ע"י הרה"ג ר' מנשה ישראל רייזמן שליט"א

יום ראשון פ' חקת - ד' תמוז תשע"ה

היום הילולת רבינו תם, רביה"ק רבינו יעקב בן רבי מאיר זי"ע. וכן הילולת בעל ההפלאה רבינו פינחס בן רבי צבי הירש זי"ע. ונזכיר דבר תורה דתרווייהו, חידוש של רבינו תם שהראשונים הקשו עליו ובעל ההפלאה מיישב ומאיר את דבריו של רבינו תם.

א' בגמ' חולין פזא 'ושפך וכסה' מי ששחט זוכה למצות כיסוי הדם, מעשה באחד ששחט וקדם חבירו וכיסה, וחייבו רבן גמליאל ליתן לו י' זהובים שכר ברכה או שכר מצוה שלקח ממנו. ופעם אחת אכל יהודי אצל רבינו הקדוש, ושאל אותו רבי 'כוס של ברכה אתה שותה או ארבעים זהובים את נוטל' אמר לי כוס של ברכה אני שותה, יצתה בת קול ואמרה כוס של ברכה שוה מ' זהובים, ופרש"י כיון שיש ד' ברכות בבהמ"ז, ובימיהם מי שהיה מזמן הוא היה מברך וכולם יצאו ידי חובתם ממנו, לכן משלם על כל ברכה עשרה זהובים, הרי מ' זהובים לבהמ"ז. וכן אמרו בגמ' ב"ק צא. שכל מצוה שאדם חוטף מחבירו צריך לשלם לו עשרה זהובים.

ב' דעות בשו"ע בלוקח מצוה מחבירו אם הקנס קבוע י' זהובים או תלוי לפי ראות הדיינים

ופסק השו"ע בחו"מ סי' שפ"ב שור שהיה עומד להריגה מפני שהוא מזיק את הבריות ואילן העומד לקציצה מפני שהוא מזיק את הרבים וקדם אחד ושחט שור זה וקצץ אילן זה שלא מדעת הבעלים חייב לשלם לבעלים כמו שיראו הדיינים שהרי הפקיעם מלעשות מצוה.. וכן מי ששחט חיה ועוף ובא אחר וכיסה הדם שלא מדעת השוחט חייב ליתן כמו שיראו הדיינים, ויש מי שהורה שהוא נותן קנס קצוב והוא י' זהובים וכן הורו שכל המונע הבעלים מלעשות מצות עשה שהם ראויים לעשותה וקדם אחר ועשאה משלם לבעלים י' זהובים'.

וכתב הסמ"ע דהרעה השניה היא דהא דאמרו בגמ' לתת י' זהובים לכל מצוה, היא מדה קצובה לכל נפש. אך הדעה הראשונה שפסקו 'כמו שיראו הדיינים' הוא משום שלא כל אדם דומה בערך המצוה, יש אחר שמדקדק בקיום כל מצוה, ויקר וחשוב אצלו כל מצוה, אזי צריך לקנות ממי שלקח ממנו המצוה בהרבה יותר מ' זהובים, ומי שאינו מדקדק בקיום המצוות, וקל לו לוותר על אמן יהא שמיה רבא, א"כ ימעט הקנס מהמבטל. ומה שאמרו רבן גמליאל ורבי לתת י' זהובים, כך היתה האומדנא לגבי אותה מעשה, אך לאו כל אדם שווה בזה. ומדבריו הנו"כ משמע שנפסק להלכה שהוא קנס קצוב לכולם לשלם

י' זהובים לכל מצוה שמנע ממנו לקיימה.

ב' טעמים לפטור מי שעלה לתורה במקום חבריו וגנב ממנו שני ברכות

ובתוס' ב"ק צ"א/ב מובא: 'מעשה היה באחד שקראו ש"צ לקרות בס"ת ובא אחר וקדם וקרא ושאל לר"ת, ואמר לו שיתן לו תרגומות לשחוט תחת אותם שתי ברכות. ואין נראה לר"י טעם זה דאם כן למה חייבו ר"ג עשרה זהובים ומדוע לא אמר לו ר"ג שיתן לו תרגומות? שהרי דעת הר"י שכן צריך לשלם. ואח"כ אמר ר"ת עוד סיבה לפטור אותו: ועוד פטרו ר"ת משום שיענה אמן וגדול העונה אמן יותר מן המברך ומכיון שענה אמן על ברכת אשר בחר בנו, נמצא שלא הזיקו כלל.

והקשה המהרש"א מדוע הקשה הר"י רק על הטעם הראשון שהיה לר"ג לומר לו שיתן תרגומות, לכאול' אותה קושיא היא גם על הטעם השני דר"ת שגדול העונה, א"כ מדוע חייבו ר"ג עשרה זהובים, הרי ענה אמן על ברכתו? ואם תאמר שהיה כועס עליו ולא ענה אמן הרי איהו דאפסיד אנפשיה?

ותי' המהרש"א שאותו אדם שכיסה הדם, בירך בלחש כדרך המכסים, ולכן לא היה יכול לענות אמן, לזאת חייבו ר"ג לשלם י' זהובים. נמצא שאכן אם היה מברך בקול והיה עונה אמן, לא היה שום דינא ודיינא כי היה יכול לענות אמן, ואדרבה, גדול העונה אמן יותר מן המברך.

גנב את מעשה המילה ופטרו ר"ת משום שענה אמן על ברכת המילה

עוד מעשה היה אצל ר"ת: (מובא ברא"ש חולין פ"ו סי' ח') 'מעשה באחד שאמר לאחר שימול את בנו, בהגיע זמן הברית והנה ניגש מוהל אחר וקדם ומל את התינוק. ויבא המוהל הראשון לתבוע את המוהל השני לדין לפני רבינו תם, ופטרו רבינו תם, משום שהיה המוהל יכול לענות אמן על הברכה, ואם לא ענה, איהו דאפסיד אנפשיה'.

הרי לנו ב' סיפורים שפטור ר"ת הן בעליה לתורה שהוא דיבור ושמיעה בלבד, והן במילת התינוק שהוא מעשה מצוה ממש, עכ"ז כיון שיכול לענות אמן על ברכת המילה אין לו שום תביעה על כך.

וחלקו הש"ך והסמ"ע מה דעת ר"ת בביקש אבי הבן למול ובא אחר וחטף ומל, ולדעת הסמ"ע בזה מודה רבינו תם, כיון שהמצוה מיוחדת לאבי הבן. אך הש"ך חולק ומביא בשם רבינו ירוחם ועוד ראשונים, שגם אבי הבן דמצוה רמיא עליה, פטור מלשלם לו על כך, שהרי היה יכול לענות אמן על הברכה. וראייתו מהמעשה דרבן גמליאל שגם שם מצות הכיסוי רמיא על השוחט, כמו שמצות המילה רמיא על אבי הבן, ואם בכיסוי הדם פטור אם היה מברך בקול והיה עונה אמן, ה"ה גבי מילה אפי' כשביקש האב למול, פטור המוהל השני מלשלם.

דעת היש"ש כר"ת בעניינת אמן על הברכה, אך לא בהפסד קיום המצוה

אך הים של שלמה בב"ק פ"ח אות ס' כתב 'כל דברי רבינו תם לא מחזור כלל', אטו ברשיעי עסקינן דאוקימנא למעשה רבן גמליאל במברך בלחש שלא ישמע חברו. אלא בוודאי שכן ענה על ברכתו אמן, אלא שמלכד ברכת הכיסוי הרי גנב ממנו את המצוה בעצמה, כי אפי' כשענה אמן על הברכה, אך עצם הכיסוי לא נתן לו לקיים. אין הכי נמי שבחוטף מצוה שיש בה ברכה אינו משלם כ' זהובים, אלא י' בלבד על המצוה והברכה כאחד. אך כשיש אפשרות לברך וגנב ממנו גוף המצוה, פשוט שצריך לתת י' זהובים על המצוה אפי' שענה אמן על ברכתו שברך בקול רם.

היש"ש מסכים רק למעשה הראשון דר"ת המזבא בתוס' לגבי עליה לתורה, ששם כל המצוה היא הברכה לברך, ולא לקח ממנו שום מצוה, כי לשמוע קריאת התורה יכול גם כך, ולקח ממנו רק ב' הברכות אשר בחר ואשר נתן, על זה אמר ר"ת דסגי בשמיעת אמן. אך במעשה המילה הרי לקח ממנו הן ברכה והן מצוה, מה יועיל עניינת אמן על מצות המילה. בזה חולק המהרש"ל וצריך לשלם על המצוה עשרה זהובים. כמו שזר ואילן שאין שם ברכה וצריך לשלם י' זהובים. ומסיים המהרש"ל: 'ואע"פ שכך פסק אילן גדול ונתלו בו עמודי עולם, שהרא"ש והמרדכי והר"ן נתלו בדברי ר"ת, ומתיירא אני שלא ירדו גולגלתי אבל תורה היא וללמוד אני צריך, והנראה בעיני כתבתי'.

שכר מצות ניתנת גם למי שגזלו ממנו את קיום המצוה למעשה

וההפלאה [בפ' אחרי בפסוק וכסהו בעפר] בא לבאר דברי רבינו תם באופן מחודש, כי אדרבה כל הויכוח לא היה לגבי גוף המצוה אלא לגבי הברכה. כי שני קושיות שאלו על דברי רבינו תם, א. אם אמן הוא על הברכה מה עם המצוה. ב. מדוע חייב ר"ג עשרה זהובים בזה שחטף את הכיסוי הדרם, הרי ענה אמן אחריו, ודוחק לומר שבירך בלחש.

והנה אין מי שיתן שכר למצוות רק השי"ת לברך, אם אחד רצה לכסות הדרם, ובא אחד וחטף וכיסה, הרי הקב"ה יתן שכר למי שרצה לכסות, ולא למי שכיסה, לא רק משום שחישב לעשות מצוה ונאנס, אלא כביכול השני עשה המצוה בשליחותי אפי' שלא שלחתי אותו. אין כאן טעויות אצל הקב"ה, הוא יודע שאני רציתי לעשות כיסוי הדרם, או מצות מילה לבנו, כשבא אחד וחטף וגנב את המצוה, הרי שכר המצוה שמור לנצח למי שרצה והיה צריך לקיים המצוה.

אלא שאדרבה הגם שעיקר המצוה נחשב לבעל המצוה, מ"מ שכר הברכה לא קיבל, וא"ת שהיה לו לענות אמן, הרי אסור לענות אמן על ברכה גנובה כזאת, כמ"ש בשו"ע שמי שמתפלל שלא ברצון הציבור אין עונים אחריו אמן, כי אין זה מברך אלא מנאץ. נמצא שאין חילוק כלל אם ענה אמן או לא, הרי המצוה התקיימה כאילו בלי ברכה, הגם שהמצוה היתה, כי זה מציאות, שהדרם נתכסה והתינוק מהול, ושכר המצוה יהיה למי שהיה צריך לקיים המצות, הדין תורה היה רק לגבי שכר ברכת המצוה בלבד, שבסופו של דבר נעשית המצוה בלי ברכה.

ענייית אמן שוה רק כשמותר לענות על הברכה, ולא על ברכה גזולה ומנאצת

ובזה מפרש ההפלאה את דברי רבינו תם, מה שהיית צריך לענות אמן זה שייך רק בקריאת התורה, ששם אין הברכות לבטלה, כי הציבור צריך שבעה קרואים, ואצל לציבור נפקא מינא כלל מי עלה לתורה, יענ'קל או משה, כי הציבור לא אכפת לי מי מברך, העיקר שיהיו ברכות. גם אחד שקיבל שישי והוא 'חי' מזה עד יום שלישי, הרי חצי שעה אחרי מוסף, אף אחד אינו זוכר מי קיבל היום שישי...

ממילא רק אז פסק רבינו תם היות שהיה יכול לענות אמן, לכן פטרו מלשום. אך כשחטף את המילה שלא כדין, הגם שעל המצוה יקבל אבי הבן את השכר, מ"מ על הברכה ישלם עשרה זהובים.

נמצא שהן היש"ש והן ההפלאה נוקטים כר"ת רק לגבי קריאת התורה ולא לגבי מילה. להיש"ש משום שבמילה חטף גם מצוה חוץ מהברכה, ולהפלאה אדרבה מצוה אי אפשר לחטוף, רק ברכה, ובקריאת התורה שלא היה לבטלה, ממילא היה לו לענות אמן ובזה פטר, אך במילה שברך שלא ברשות, ואין בענייית אמן כלום, כי בוצע בך ניאץ השם.

דעת הש"ך שאין משלמים על גניבת הברכה י' זהובים רק בברכה שאחרים עונים עליה אמן

והש"ך בחו"מ סי' שפ"ב חולק על דברי היש"ש, ונקט כר"ת והרא"ש והמרדכי שהם דברי אלקים חיים, הם לגבי העליה לתורה והן לגבי המילה, כי סיבת ענייית אמן הוא באמת ממלא מקום הן להברכה והן לקיום המצוה, כל זה נכלל בענייית אמן, שאתה מסכים הן לברכה והן למעשה המצוה. וא"כ צ"ל שבמעשה כיסוי הדרם היה מברך בלחש, לא משום שהיה רשע, אלא כדרך מכסי הדרם שמברכים בלחש.

אלא שלפי זה צ"ע מה דמרגלא בפומא דאינשי שמי שמכבר חבירו בברכת המזון, הרי הוא מכברו בארבעים זהובים, וכן שמענו בשם כמה גדולים, וכמ"ש בשלטי הגבורים שמי שכברוהו בבהמ"ז ולקחוהו ממנו, צריך לשלם מ' זהובים. וקשה מאד מתוך דברי רבינו תם, שהרי כשהלה מברך אתה עונה, וא"כ מה הפסיד ממנו, הרי גדול העונה אמן יותר מן המברך. מדוע צריך לשלם לו ארבעים זהובים? ואם נאמר שבדרך הלה בלחש, א"כ הרי כל אחד יברך בפני עצמו, וכל אחד מהם יזכה למ' זהובים, א"כ מה אמר רבי לאורח 'כוס של ברכה אתה נוטל או מ' זהובים', הרי לר"ת ענייית אמן ממש בברכה?

ותירץ הש"ך חידוש גדול 'נראה דשכר ברכה י' זהובים הוא רק בברכה שמברכים לפני אחרים ועונים אחריו אמן, אך ברכה שמברכים בינו לבין עצמו אינו שוה י' זהובים'. (כמו שנהגו אבותינו לפני שהגיעו הדורות העוסקים והממזרים, שהיו מברכים ברכת השחר כל אחד לפני חבירו שיענה אמן אחריו) נמצא שכאן מדובר שכיברו אחד בברכת המזון, הרי יזכה לברך ד' ברכות שיענו אחריו אמן, ואין הכי נמי דלר"ת אין חילוק בין ברכה לבין ענייית אמן על הברכה,

וכמו שנהגו כהיום שכל אחד מברך לעצמו, ואין עונים אמן אחר מה שכל אחד מברך לעצמו, רק עונים אמן אחר המזמן שמברך בקול. א"כ כך היה מעשה שכיבדו את אחד שהוא יזמן ויברך בקול, ובא אחד ודחפו לחוץ עד שברכו כולם לעצמם, והפסיד ממנו ד' ברכות שהיו עונים אחריו אמן. נמצא שגנב ממנו מ' זהובים.

והמעשה דכיסוי הדם היה כך, שהשוחט ביקש לכסות הדם ולברך בקול שיענו אחריו אמן, והגיע פלוני וחסף ממנו וכיסה ובירך בלחש, ולא ענו אחריו אמן. נמצא שרצה לברך ברכה שענו אחריה אחרים, וברכו רק ברכה שלא ענו אחריה אחרים, ממילא הפסיד ממנו עשרה זהובים.

(נחזור בקצרה על הנ"ל: בגמ' חולין חייב ר"ג י' זהובים מי שלקח כוס של ברכה. ובשו"ע נפסק כך לגבי כל מצוה שלוקחים ממנו. ובתוס' מביא ר"ת בגנב עליה לתורה שפטר ר"ת משום שענה אמן. הרא"ש מביא ר"ת שפטר גם בחטף מצות מילה. חלקו הש"ך והסמ"ע אם ה"ה בחטף המצוה מאבי הבן. היש"ש מודה לגבי ברכת העליה וחולק על מצות המילה, שאין מועיל לזה עניית אמן. ההפלאה מסכים עם מהרש"ל מטעם אחר, כי אדרבה שכר המצוה נחשבת על בעל המצוה, אלא שהנושא הוא רק הברכה, בעליה לתורה מהניא אמן משום שהיתה הברכה כדי, משא"כ במילה וכיסוי אין זה מברך אלא מנאץ ואין עונים אחריו אמן. דעת הש"ך דגם בברכה גזולה מהניא אמן. ואמן משלים גם על המצוה. ונוקט כר"ת גם במילה. וממילא כל העונה אמן תמיד כמברך. ומ"ש בגמ' מ' זהובים, משום דרק ברכה שמברכים לפני אחרים שוה י' זהובים [וחולק מהרש"ל וש"ך מה דינו אם קנה את העליה לתורה])

מלאך המות בא לבלבל את דוד המלך ע"י שיחת דקלים

היום היארציית של רבי עזריאל הילדסהיימר זי"ע תלמידו המובהק של בעל הערוך לנר, הוא החזיק את היהדות לפני מאה ארבעים שנה ברייטשלאנר, וגדולי ישראל הפליאו בגדולתו, הכתב סופר כתב לו מכתב שיבא לפרשבורג לכהן איתו יחד כרבה של פרשבורג. [ביהדות גרמניה כשאמרו 'הרבי אומר', ידעו כולם שסתם 'רבי' הוא רבי עזריאל]

בספר תשובת רבי עזריאל מביא על דברי הגמ' בשבת שדוד המלך שאל את השי"ת 'אדעה מה חדל אני', באיזה יום יסתלק מהעולם, ואמר לו הקב"ה שימות בשבת, וכל יום שבת היה לומד בתורה, כדי שלא ישלוט בו מלאך המות, באותו יום שרצה המלאך המות להרגו 'סליק ובחיש בדיקלי, נפק, כי הוה סליק בדרגא, איפחית דרגא מתותיה אשתיק ונח נפשיה'. [מלאך המות נענע את הרקלים בחצרו של דוד המלך, ויצא דוד לראות מה נעשה שם, בירידתו במדרגות הבית, נשברה מדרגה אחת, באותה שעה הפסיק מלירב בתורה ונסתלק]

ובגמ' סוכה אמרו על תלמידיו של רבי יוחנן בן זכאי שהיו גדולים מאד, והקטן שבכולם לא הניח מקרא משנה וכו' וגם שיחת דקלים. ובעין יעקב בפי' הכותב כתב הריטב"א שרבינו האי גאון כי ברורו היה מר ר' אברהם קבסי שהיה מכיר בסוד שיחת דקלים וידע בנענועי עלי האילנות ביום שאין הרוח נושבת, והיה מכסה האילן בסדינין, והוא חכמה מפוארה. וכן כתב מהרח"ו שרבו הארז"ל ידע שיחת דקלים, וכן כתב רבי חיים מוואלאזין על רבו

הגר"א, וכן אי' בערוך ערך שח מענין חכמת שיחת דקלים.

בזה פירש רבי עזריאל שכמו כן היה דוד המלך יודע שיחת דקלים, והגיע מלאך המות ונענע את הדקלים, היינו ששמע דוד מביתו שהדקלים מדברים מיום הסתלקותו, והפסיק מלימודו כדי לשמוע שיחת הדקלים, וזהו פירוש שירד ממדרגתו להפסיק בתורה ולשמוע שיחת דקלים, ואז נחה נפשו. ובזה מובן כי אין סיבה לדוד המלך שיצא לחוץ כששומע אילנות מתנענעים, אלא ששמע שיחת הדקלים.

שסבס הנדבה ישאר שלם מזמן ההבטחה עד זמן הקיום

עוד פירש רבי עזריאל את הפסוק 'מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת לה' אלקיך נדבה', והקשו בגמ' זבחים על כפל הלשון, אם הוא שומר על מוצא שפתיו הרי ממילא עושה כאשר נדר?

ואמר רבי עזריאל לפרש הפסוק ע"פ מעשה שהיה אצלו, יהודי זקן שכב על ערש דוי וקרא לבניו ואמר שאם השי"ת יעזור לו ויתרפא, יתן עשרת אלפים דינרים לבנות בית רפואה לחולים, ובסוף נתרפא, ונתן רק חמשת אלפים. הרי שמזמן ההבטחה עד שבא לקיים יורד חמישים אחוז. וזהו כפל הפסוק 'מוצא שפתיך תשמור, ועשית כאשר נדרת' בשעת הצער, אל תעשה פשרות לתת רק חצי, אלא שתהיה הנתינה כשעת הנדר, כי הוא מרגיש שקיים מוצא שפתיו גם כשנותן חציו, לכן יתן הכל כאשר נדר.

הקב"ה ביקש להרוג תיכף את כל עדת קרח, אלא שמשה רבינו התחנן עליהם, ובסוף טענו 'אתם המתם'

וילנו כל עדת בני ישראל ממחרת על משה ועל אהרן לאמר אתם המתם את עם ה'. הקשו הרמב"ן והפנים יפות מה היה התיקון על תלונה זאת, שיצאה מגפה והרגה עוד כמעט ט"ו אלפים מישראל, איך מתורץ קושיית 'אתם המתם' ע"י מגפה נוספת?

ותירץ הכתב סופר שתחילה אמר הקב"ה 'הברלו מתוך העדה הרעה הזאת ואכלה אותם כרגע', כי היה רצונו יתברך לכלות את כל העדה, היינו לא רק קרח אלא כל מי שהיה לצדו, ומשה התפלל 'האיש אחר יחטא ועל כל העדה תקצוף', ופי' הרמב"ן שבוודאי כל מי שביקש הקב"ה לכלותם לא היו מאמינים במשה, אלא היו מפקפקים בתורת משה, אלא שמשה רבינו ביקש 'האיש אחר יחטא', להעניש רק את המסית ומדיח.

ואם היו נענשים רק קרח ורעו ואבירם, הרי כל בעלי המחלוקת שהיו נשואים בין החיים, והיו יודעים בלבם שגם הם חטאו בנפשם לחלוק על משה, זו סכנה גדולה מאד, שיאמרו שכל אלו שנענשו, מתו סתם, עד כדי כך שהם צועקים 'אתם המתם את עם השם'.

וכתב הכת"ס שיש בזה מוסר גדול, לפעמים בעל המחלוקת רואה שהוא מצליח במעשיו מאד, אפי' שהוא חוטא. אזי הוא מחליט שהוא צודק במעשיו, או שכופר לגמרי לית דין ולית דיין רח"ל. כך צעקו על משה 'אתם המתם את עם השם'.

רתן ואבירים ועדת קרח חשבו שהאדמה נפתחה ע"י חומר נפץ שהטמין משה רבינו במנהרה תת קרקעית

ובתורת משה כתב החת"ס 'וכל ישראל נסו לקולם כי אמרו פן תבלענו הארץ', וצ"ע מהו 'נסו לקולם', הרי צ"ל נסו לראותם, שראו שהארץ נפתחת. ועוד יש להבין מה להם לברוח, איזה פחד יש לכם פן תבלענו הארץ, הרי אין אתם מעדת קרח, מה לכם לפחד? אלא שבשעה שנפתחה הארץ אמרו רתן ואבירים שמשה רבינו הטמין מטען חבלה מתחת לאהל של קרח, והדליק את זה עם כפתור סודי, ולכן צעקו רתן ואבירים, תברחו מכאן, כי הכל ע"י פצצות ופולווער, שאי אפשר להבחין מי כן יפול מי לא יפול, לכן צריך לברוח. עד כדי כך לא האמינו שזה דבר השם אלא שחפר משה מחילה מביתו עד בית קרח והכניס שם חומר נפץ...

וכל אלו שהסתפקו וברחו משם, כי חשבו אולי זה אכן חומר נפץ, ויהי ממחרת קמו בבוקר חיים וקיימים כל אלו הי"ד אלף ושבע מאות, כי הם האמינו בטענותיו של קרח, ובאו לצעוק על משה רבינו 'אתם המתם את עם השם'. הכנסתם חומר נפץ מתחת לאהל של קרח!

לכן ראה משה שלא מספיק לקחת רק את ראשי המחלוקת, אלא את כל החולקים הנגדרים אחריהם, שנשארו אפיקורסים גם לאחר שמתו ראשי המחלוקת. ובזה נסתלקו הטוענים 'אתם המתם'. כי כל הכופרים מתו במגפה ונשארו המאמינים בדבר ה' ובמשה עבדו, שהם כלל לא שאלו מתחילה 'אתם המתם'. הרי לנו כלל גדול שמי שאינו מאמין בתורת הצדיקים, גם שיראה אותות ומופתים הוא יכסה כל הניסים בטבע, ולא יאמין כלל.

ולאחר שמתו האפיקורסים י"ד אלף וז' מאות, וביקש המלאך להמשיך להרוג כיון שניתנה רשות למלאך להשחית, אזי עצר אותו אהרן הכהן בעבודת הקטורת והמגפה נעצרה.

כמ"ש החת"ס בליקוטים מס' סנהדרין, כי קטורת הוא כח המעצור, כמו שמים מכבים את האש, אך אם המלאך המות נשלח להדיא לאיזה שליחות, אזי אין מועיל לו קטורת, כי המלאכים עושים שלום בין אש ומים, ושם אין מים מכבה אש כלל, אלא כאן שלא נשלח להרוג יותר מי"ד אלף וז' מאות, ורוצה להשחית עוד ח"ו ולא להבחין בין צדיקים לרשעים, אזי מועלת הקטורת לעצור אותו תיכף ומיד.

ובזה יבואר עוד שגם שכתוב 'הולך מהרה', אעפ"כ מתו כ"כ הרבה אנשים, המון רב, כי הם היו אלו שלא האמינו במשה. ובאמת היו מעדת קרח. אלא שבתחילה מתו הראשים, ואח"כ מתה עדת קרח. ובאמת הקב"ה רצה לכתחילה להרוג את כולם, הברלו מתוך העדה ואכלה אותם כרגע, אלא שמשה רבינו ביקש רחמים האיש אחד יחטא וכו', צדיק גוזר והקב"ה מקיים, ולא הרג אלא את הראשים בבליעת האדמה. אך 'כל ישראל נסו לקולם' הם אלה שהיו מעדת קרח ולא האמינו, רק נסו לקול רתן ואבירים, 'כי אמרו כולנו מתים' כי אולי משה רבינו עשה תחבולת הפצצות שיתפוצצו עוד כמה בניינים. אך משה

ועדתו לא ברחו ולא נסו, כי האמינו בדבר ה' ובתורת משה עבדו. ולמחרת שבקשו ועדת חקירה ממלכתית על הנחת הפצצות של משה, וצעקו אתם המתם את עם השם, עתה כבר לא כתוב הברלו, אלא הרומו, ואכן מתו עדת קרח, כמ"ש 'מלכר המתים על דבר קרח'. ולא מת אחד יותר מעדת קרח, בכח הקטורת שעצרה את המגפה שלא תתפשט יותר.

בח תיקונו של קרח ע"י הוידיי כמה אלפים שנה 'משה אמת ותורתו אמת'

הזכרנו שבוע שעבר שקרח יהיה כהן גדול לעתיד לבא, כמ"ש האריז"ל. ויש שטענו איך יתכן שבעל מחלוקת יזכה למדרגה כזאת. ושאלו היכן המקור לדברים האלה, לכן נזכיר שכך כתב בעל העמק המלך שער ט"ז פל"ה, וכן כתב הרמ"ע מפאנו [שניהם תלמידי מהרי"ם תלמיד האריז"ל] שהוא שאמרה חנה 'ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל', מרומז בזה"ק שהוא קרח ועדתו, שירדו לשאול ועתידים לעלות, ובזכות שמואל שיצא מחלציו יעלה ויהיה כהן. ומורינו ורבינו אור שבעת הימים שנגנו ממנו בעוונותינו הוא האריז"ל, אמר שאין זה שייך דווקא למה ששמואל עתיד לתקן את זקנו קרח, אלא שזהו קרח בעצמו, כי קרח ירד למטה, והוא מצדיק דין שמים שלושת אלפים וכמה מאות שנים ואומר משה אמת ותורתו אמת. 'אין בעולם קלקול גדול שוידיי זה לא יספיק לתקנו' שמשעה ראשונה שירדו לשם עד היום הזה, הוא מכיר בחטאו ואומר משה אמת ותורתו אמת, והן בדאין. (ופי' הרוזינער שהכונה על דתן ואבירים, שהם עדיין כופרים ולא התוודו)

כי אין לשער עוצם כח הוידיי, הגם שאין שייך לשוב אחר המיתה, הוא משום שאין שום נסיון שם, אך אם גם לאחר הירידה לשאול, טוענים דתן ואבירים שזה תוצרת פצצותיו של משה, הרי עדיין יש נסיון, אך קרח ברגע הראשון צועק משה אמת ותורתו אמת, עוד בשעה שהרבה אמרו שזה פצצות. הוא מכיר את האמת. וכל השנים של עבודת הוידיי שהוא עוסק בתשובה, לכן יזכה להיות כהן גדול בעתיד.

בלעם נתנבא על חלק הטוב שבקין שביתרו, וחלק הרע שבקין שבקרח, שתיקונו ע"י שמואל

ובשער הפסוקים פ' בלק כתב האריז"ל שחלק הטוב שבקין הלך ליתרו, וחלק הרע שבקין לקח קרח לעצמו מקח רע, חלק קין שביתרו שב בתשובה והחזיר את התאומה יתרה למשה שהוא הבל, ונתן לו אכסניה בשעת הרחק כשמשה היה בגלותו. וחלק הרע שהוא בקרח, עדיין הוא רודף אותו. וזה שכתב בפ' בלק, וירא את הקיני ויאמר איתן מושבך ושים בסלע קינך, ופרש"י שהכונה על הקיני שיהיה לו חלק בארץ ישראל, ובלעם מתפלא על יתרו איך זכית לכך, הרי עמנו היית באותה עצה במצרים הבה נתחכמה. וכלפי החלק הרע שבקרח אמר 'אוי מי יחיה משומו אל'. אוי ארוך של וידיי של שלושת אלפים שנה, שהוא צריך להתוודות, מי יחיה? ובת קול משיבתו 'משמואל'ל', היינו בזכות שמואל, ברא מזכה אבא.

קרח עדיין עובד בבית המקדש כשומר על השערים

ובבני יששכר במאמרי ת"ב [תענית אב ג,יא] שבספר 'דברי הימים של משה' כתוב שכשנפלו שערי המקדש לארץ, נפלו לידיו של קרח. וזה שכתוב מזמור לאסף, כי מי שיעלה את השערים יעלה גם את קרח. וכתב הבני יששכר 'טבעו בארץ שעריה איבד ושיבר בריחיה' ס"ת בגי' זה קרח. כי עבודת הלוי לשמור על שערי בית המקדש, כמ"ש 'ועבד הלוי הוא' קרח שהוא לוי, הוא שומר על שערי בית המקדש. כי סתם לוי לאחר בן חמישים לא יעבוד עוד, וכל זה רק לגבי צבא העבודה אך על השערים הוא שומר עד מאה ועשרים שנה, עד סוף ימיו, והנה קרח כבר שומר על שערי בית המקדש שנפלו מזמן החורבן, והוא אוחז בשערי הבית. נמצא לא רק שהוא עוסק בוידוי ותשובה, אלא שהוא עכשיו ברגע זה שומר על השערים ועובד בבית המקדש הגם כשהוא בחורבנו, במקום שהוא יחזור לבית המקדש, הגיע הבית המקדש אליו, עד שיזכה צדיק בתמר יפרח, ס"ת קרח ויכהן ככהן גדול לעתיד.